

Head sõbrad!

Angloameerika akadeemilises maailmas on aastakümneid kehtinud elureegel „*publish or perish!*“ . Selle juhtnõõri järgi pürgivad karjääriredeleid pidi õnne ja edu poole peamiselt õpetatud üksikisikud. Aga kui see seltskond ka üldse midagi ei kirjutaks, oleks ingliskeelne kultuuriruum küll kindlasti vaesem, kuid kaugeltki mitte väljasuremisohus.

Väiksemate rahvaste kirjakultuurides on iga üksikisiku kaal suurem, ja nagu me hästi teame eriti oma paljude soomeugri keelesugulaste saatuse pealt, võrdub mittekirjutamine või kirjakultuurini üldse mitte jõudmine aeglase rahvusliku enesetapuga. Nõnda sobib reegel „*publish or perish!*“ ka Soome lahe kallastel hästi kasutada, eesti keeles ja meie keeleomast alliteratsiooni arvesse võttes võiks see kõlada kui „kirjasta või koole...“. Kirjakultuurita pole meid lihtsalt olemas ja me teame seda mitu inimpõlve, kes „Kalevalast“, kes „Kalevipojast“ saadik. Viimase esmailumisest, täpsemalt rahvaväljaande trükkimisest Kuopios, täitub muuseas lähikuudel 150 aastat. Olgugi, et meie rahvuseepost ei trükitud Soomes mitte soomlaste seas levitamiseks, vaid tsensuuri vältimiseks Eestis, võib tinglikult ometi öelda, et tegu on esimese suure ja tähtsa eestikeelse teose ilmumisega Soomes. Ja juba 19. sajandil oli selge, et Venemaa suhtub Soomesse ja Eestisse erinevalt ning see jätkub tänapäevalgi.

Täna siin Helsingi raamatumessil võib küll igaüks selgesti näha, et ei soomlased ise ega ka messi peakülaliseks kutsutud eestlased ei kavatse kirjakultuuri mõttes sugugi kustuda, kooleda, hävida või alla anda. Eestis on viimasel kümnendil ilmunud nii algupärast kui ka tõlkekirjandust rohkem nimetusi kui kunagi varem.

Ja tarvitseb vaid avada internetivärv, kui sealt tulvab vastu trükitust veelgi suurem hulk seda tekstiloomet, mida välja ei trükita. Elame pigem uputuse kui põua ajajärgul ja seetõttu pole ka imekspandav, et me ei taha rahvana sugugi oma tarkust ja mõtteid ainult enda teada hoida, vaid neid ikka laiemalt ja laiemalt levitada püüame. See ei ole maailmavallutuslik missioon, vaid lihtne soov täieõiguslikuna, see tähendab kõigile arusaadavana olla osaline globaalses kirjakultuuris, inimkonna mõtteloos ja mõttevahetuses. Sõna jõuga.

Täna astub Eesti rahvas Helsingis sel teel ühe pika ja tähtsa sammu edasi.

Samavõrd, kui raamatumess on vaimuelusündmus, on see ka ärisündmus. Ärikeeles öelduna on väiksemad rahvad ja keeleruumid pigem kirjanduse importijad ning meie nõnda-öelda väliskirjandusbilanss pidevalt negatiivne.

Aga see ei pea nii olema, sest kuigi suurema kõnelejate ja kirjutajate arvuga keeltes on teksti kvantiteet suurem, ei pruugi see kehtida kvaliteedi kohta.

See tähendab, et me ei pea kartma unistada, et meiegi bilanss kenasti vähemalt nulli jõuab.

Muidugi mitte nii, et loobume võõrkeeltest eestindamisest, vaid ikka nii, et viime sama palju välja kui sisse toome. Selleks peame me paremad olema. Täna oleme siia Helsingisse palju oma parimat välja toonud. Kas sel ka hästi läheb, kas seda ka mõistetakse ja armastatakse, ei sõltu enam eesti kirjanikest, vaid nüüd juba soome lugejatest. See sõltub ka tõlkijatest ja sel põhjusel tänan kõike soomendajaid, sest ilma teie armastuseta Eesti sõna vastu, ei oleks meie sõna jõud Soomes teada.

Head lugemist!